

Lektorblad

**Landsmøte
2015**

**Lederskifte
i Lektorlaget**

Vold og trusler i skolen

Krever tiltak mot volden i skolen

Clemens Saers ble angrepet i klasserommet av en elev, som senere ble dømt til seks måneders fengsel av Oslo tingrett.

- Jeg er ikke ferdig med denne saken før jeg ser at det skjer en endring i Oslo-skolen og håndteringen av voldelige elever, sier Clemens Saers.

Tekst og foto Inger Johanne Rein

Det er nesten ett og et halvt år siden en elev tok kvelertak på ham i klasserommet på Oslo handelsgymnasium. I august falt dommen i Oslo tingrett, og eleven fikk 6 måneders fengsel. Saers er fortsatt arbeidsufør, han er sakte på bedringens vei, men han er opprørt over aktørene i prosessen han har vært gjennom. Én ting er de fysiske og psykiske skadene han fikk etter voldshendelsen, men han er skuffet over at han ikke har blitt møtt med mer empati og støtte fra flere av dem han opplever burde vært hans støttespillere.

Overfalt i klasserommet

Men la oss først gå tilbake til 15. mai 2014. Det er en onsdag i midten av mai, rett etter storefri. Lektor Clemens Saers er godt i gang med undervisningen i en liten klasse bestående av tre elever ved Oslo handelsgymnasium idet det banker på døren. En elev ved skolen, som har tre andre med seg, vil inn i klasserommet til en elev som skylder han penger. Dette ville ikke Saers tillate, både fordi det var midt i undervisningen og for å beskytte elevene sine.

- Jeg oppfattet ham som mørk i blikket, og ville ikke tillate ham å komme inn til elever jeg hadde ansvar for. Jeg prøvde å skyve ham ut døra, men før jeg rakk å lukke den, gikk han til angrep på meg, forteller Saers.

Eleven tok en hånd over strupen på Saers ved å presse fingrene inn på hver side av strupehodet. Han klemte rundt strupehodet, trakk det ut og vred.

- Jeg hørte et knepp fra strupen, og han holdt så hardt og så lenge at jeg mistet bevisstheten, sier han.

Reddet av en elev

Elevene inne i klasserommet oppfattet også den farlige situasjonen, og en somalisk jente grep inn ved å hive en kost på eleven som angrep, og fikk ham på den måten til å slippe taket.

- Hun reddet livet mitt med sin inn gripen, forteller han. Saers er dypt imponert over den unge somaliske jenta, som han kjente som beskjeden og forsiktig.

Trusler mot rektor – og billettkontrollører

Rett etter hendelsen, er eleven inne på rektors kontor, hvor han framsetter en rekke trusler idet det blir snakk om utvisning fra skolen. «Det er lett å finne ut hvor du bor. Hvis jeg var deg, ville jeg tatt barna ut av skolen.» Disse truslene er også en del av tiltalen, sammen med en hendelse dagen etter, der han tar kvelertak og framsetter trusler mot flere kontrollører i en billettkontroll. Også her truer han med å drepe dem og deres familier. Oslo tingrett finner at begge disse hendelsene gir grunnlag for fengselsstraff.

Sprikende vitneforklaringer

Eleven som ble tiltalt for dette overfallet og to andre tilfeller av trusler, hadde noen elever fra Oslo handelsgymnasium som vitnet i retten på at det var læreren som tok kvelertak på ham. Retten oppfattet disse vitneforklaringene som oppkonstruerte.

Retten la derimot vekt på at vitneutsagn fra to jenter, som var inne i klasserommet, støtter Saers forklaring. Det samme gjorde de dokumenterte skadene på strupehodet, og uttalelser fra sakkyndige om posttraumatisk stresslidelse som følge av hendelsen.

- Jeg var spent på om jentene som også var til stede kom til å tørre å vitne i retten. Han mener å vite at de ble prøvd truet til å endre historien sin.

Hadde disse jentene ikke vitnet, så frykter han at eleven som angrep ham kunne gått fri.

Skuffet over Utdanningsetaten

Han er glad over å bli trodd i retten, men føler seg slett ikke ferdig med saken. Han har henvendt seg flere ganger til Utdanningsetaten og etterlyst tiltak i Osloskolen, blant annet: - Vil utdanningsdirektøren legge til rette for at det blir gitt et tilbud til elever med utagerende og farlig atferd, slik at de ikke går i vanlige klasser?

- Vil utdanningsdirektøren sørge for at ansatte ved berørte skoler til enhver tid blir informert

Clemens Saers sliter med ettervirkningene av å ha blitt utsatt for vold av en elev.

om elever som har skadet eller kan komme til å skade medelever og/eller lærere?

Utdanningsetaten svarer i brev til ham at dette er komplekse spørsmål, og at hvert enkelt tilfelle må behandles for seg. Det er ingen spesiell prosedyre for intern informasjon til ansatte om særlig utagerende elever. – Vi vil imidlertid se nærmere på om skolene bør ta inn denne tematikken i sin beredskapsplan, skriver de i et svarbrev i mai 2015.

Han synes ikke dette er en tilfredsstillende respons fra Utdanningsetaten, og selv etter å ha hatt et møte med direktøren, synes han fremdeles ikke han har fått noen fullgode svar på hvordan Utdanningsetaten skal møte utfordringen med vold i Oslo-skolen. – Jeg har posttraumatisk stresslidelse, redusert stemmekapasitet, smerter i strupehodet og jeg går ukentlig til behandling hos logoped og osteopat – det siste må jeg betale av egen lomme. Slik jeg har opplevd dette,

konkluderer jeg med at arbeidsgiver kun er en som gir arbeid, ikke noe mer, sier han.

Vanskelig å få hjelp

Eleven fikk advokathjelp. Dette var ikke like enkelt for Saers.

– Jeg meldte meg ut av Utdanningsforbundet vinteren 2014, og hadde ikke rukket å melde meg over til Norsk Lektorlag da dette skjedde. Siden hendelsen skjedde før innmelding, er han dermed avskåret fra bistand.

– Jeg vet at jeg ikke var medlem da dette skjedde, sier han, men poengterer at dette er en så spesiell sak – og så alvorlig – at han er forbauset over at ikke Lektorlaget stilte opp når han ba om en samtale i forkant av rettssaken med en av deres jurister.

Burde bli informert

– Hvis man vet at det er en elev på skolen som er farlig, har ikke da både lærere og elever en rett til å bli informert om dette? spør Saers.

Han ser på dette som en systemfeil i skolen.

– Når vi har en skolepolitikk der alle skal inn i videregående opplæring, uansett hvilket nivå de er på. Da får vi mange elever som ikke henger med i undervisningen, og som blir frustrerte – og dette vil gå ut over noen. Skolen skal ikke være en frisoner der alt er lov, og hvor alt skal feies under teppet for den gode sak – å få alle elever gjennom skolen, sier han.

Saers mener løsningen kan være å gi disse elevene, som er svake faglig og som er utagerende, et eget tilbud, en egen avdeling. Saers er oppgitt over at han ble møtt med at hvis han bare hadde vist elevene respekt da han sto utenfor døra, eller gått inn i en samtale med han, så hadde ikke dette skjedd.

– Vi kan ikke ha en skole som tåler trusler og vold annerledes enn samfunnet utenfor. Vi skal ikke godta trusler fra elever, og vi skal ha nulltoleranse for vold både mot medelever og lærere, sier han.

Vold og trusler i skolen

Utdanningsetaten i Oslo har god oversikt over trusler og vold som er rapportert i egne skoler. På landsbasis viser tall at 7,5 prosent av alle yrkesaktive har blitt utsatt for vold eller trusler om vold i løpet av det siste året.

Voldsepisoder og trusler om vold rammer 800 lærere i Oslo-skolen årlig, men man regner med at det er store mørketall. Over halvparten av de rapporterte tilfellene skjer på spesialskoler eller på grunnskoler med by-omfattende spesialgrupper. Hendelser i videregående skoler er langt sjeldnere, og her er det trusler som er den mest vanlige foreteelsen.

Fra KS blir det opplyst at kommunene ikke rapporterer inn denne typen statistikk. Utdanningsdirektoratet opplyser at de ikke har nasjonale tall på utbredelse av trusler og vold mot lærere.

– Dette er et av flere viktige tema hvor det kan være interessant med nasjonale tall og oversikter. Når vi samler inn informasjon og data, må vi alltid vurdere den belastningen vi pålegger skoler og skoleeiere opp mot den konkrete nytteverdien av nasjonal statistikk. Så langt har vi ikke samlet inn data om vold og trusler mot lærere, sier Kjetil Digre, avdelingsdirektør for statistikk i Utdanningsdirektoratet.

203 000 yrkesaktive i Norge har det siste året vært utsatt for vold eller trusler om vold. Fra dette gjennomsnittet på 7,5 prosent ser vi at grunnskolelærere er mer utsatt (12 prosent), lektorer noe mindre (5 prosent).

– Dette er alvorlig – både for samfunnet og for dem som rammes, sier Gro Elisabeth Paulsen, som frykter det kan være store mørketall. Vi har tradisjon i skolen for å se på alle saker der elever er involvert som et internt, pedagogisk anliggende, og at vold og trusler blir bagatellisert som en normal del av lærerjobben. Skoleeierne er klar over forpliktelsene i Opplæringsloven, mens Arbeidsmiljøloven får lavere prioritet i skolen, sier Gro Elisabeth Paulsen i en kommentar.

Foto: iStock

Oversikt over typer voldshendelser i Oslo-skolen 2012-2014

Type voldshendelse	Videregående skoler 2012	Videregående skoler 2013	Videregående skoler 2014
Slag	11	6	1
Spark	2	6	1
Trussel	21	11	4
Bitt	0	1	0
Kloring/lugging	0	2	0
Kvelning	2	0	1
Slag m/bruk av gjenstand	0	0	1
Annet	9	11	2

Oversikt over hendelser mot ansatte i Oslo-skolen delt på skoleslag 2009-2014

SKOLESLAG	Ant. hendelser 2014	Ant. hendelser 2013	Ant. hendelser 2012	Ant. hendelser 2011	Ant. hendelser 2010	Ant. hendelser 2009
Spesialskoler grunnskole	264	147	242	197	146	127
Grunnskoler m/by-omfattende spesialgrupper	245	292	235	301	371	398
Ordinære grunnskoler	284	322	247	307	235	209
Videregående skoler	8	26	30	19	10	13
Spesialskoler (VGS), voksenopplæringssettene Andre skoler og PP-tjenesten	1	1	2	0	0	2
Totalt	802	788	756	824	762	749